

Omvärldsbevakning Nr. 8
Asylsökande och nyanlända
barn och unga
Förändringar m.m.
inom utbildningsområdet m.a.a.
flyktingsituationen

*Sammanställt av
Ann-Sofie Gillner*

Innehåll

Ensamkommande barn och unga	4
Andelen ensamkommande flickor och yngre barn ökar	4
Medicinska åldersbedömningar, Rättsmedicinalverket.....	4
Samlad information om ensamkommande barn	4
Nyanlända barn, unga och vuxna	4
Rätt att fullfölja introduktionsprogram i gymnasieskolan efter flytt till annan kommun.....	4
Utbildningsplikt för nyanlända	5
Fler nyanlända elever ska nå behörighet till gymnasieskolan.....	5
Pilotförsök med sommarskola för nyanlända, Göteborgs universitet	7
Nya regler om uppehållstillstånd för gymnasiestudier	7
Ändringar i kommunersättningsförordningen gällande nyanlända ungdomar som studerar på gymnasienivå.....	7
Skyldighet att erbjuda lovskola för elever i grundskolan	7
Nyanlända elever byter skola i syfte att lära sig bättre svenska	7
Lagändring gällande ansökan om fortsatt uppehållstillstånd	8
Preliminär fördelning av välfärds miljarder 2018.....	8
Hearing kring DUAs delbetänkande Uppdrag: Samverkan	8
Webbsändningar kring Agenda för integration samt den sociala barn- och ungdomsvården, SKL.....	8
Uppdrag till Vetenskapsrådet att inrätta nationellt forskningsprogram om migration och integration	9
Traumacenter för nyanlända och asylsökande	9
Ny utredare i Mottagandeutredningen.....	9
Tilläggsdirektiv till Mottagandeutredningen	9
Mässa för nyanlända tjejer.....	9
Praktik inom introduktionsprogram, Alströmergymnasiet	9
Mentorprogrammet Vägvisaren, Göteborgs stad.....	10
Förändringar avseende möjligheten att få fram boenden vid omfattande tillströmning av asylsökande	10
Nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet.....	10
Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn	10
Uppdrag att fördela medel till utbildningar för asylsökande och nyanlända med hälso- och sjukvårdsutbildning	11
Statistik 2016 samt januari-maj 2017.....	11
Ensamkommande barn och unga.....	11

Asylsökande barn och vuxna	11
Rapporter och material	11
Skolverkets lägesbedömning 2017	11
Riksrevisionen har granskat ersättningsystemet för mottagande av asylsökande och nyanlända	12
Ankomst och härkomst – rapport om skolresultat och bakgrund	12
Regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 - beredskap och hantering, Skr. 2016/17:206.....	12
Aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen	13
HVB-placerade elevers utbildning i kommunala grundskolor.....	13
Lärrresurser – att verka för likvärdighet i utbildningen	13
Forskning	13
Utlandsfödd och överutbildad	13
Nyanlända elever bättre i matte än de elever som invandrat tidigare	14
Höga ambitioner hos somaliska flickor	14
Ingen konflikt mellan kulturell identifikation med föräldrars hemländer och Sverige	14

I detta dokument samlas aktuell information inom området asylsökande och nyanlända med fokus på framförallt barn och unga samt avseende förändringar på utbildningsområdet. Dokumentet uppdateras kontinuerligt. Tidigare har omvärldsbevakningar sammanställts vid fem tillfällen under 2016 samt den 23 februari och 10 maj 2017.

Ensamkommande barn och unga

Andelen ensamkommande flickor och yngre barn ökar

En allt större andel av de ensamkommande barn som söker asyl i Sverige är flickor och yngre barn. Socialstyrelsens analys visar att kommunerna behöver utveckla sitt mottagande av dem. Den tredje delrapporten av situationen i socialtjänsten med anledning av flyktingsituationen visar bland annat att kommunerna har svårt att hitta passande boenden för de ensamkommande flickorna och att mottagandet på många håll har utformats främst för pojkar, med särskilda HVB och anpassade fritidsaktiviteter. Analysen visar att socialtjänsten behöver uppmärksamma flickornas situation mer.¹

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att bland annat göra en fördjupad analys av konsekvenserna för socialtjänsten med anledning av rådande flyktingsituation och ökningen av antalet ensamkommande barn. Uppdraget slutredovisades i juni 2017.²

Medicinska åldersbedömningar, Rättsmedicinalverket

De första medicinska åldersbedömningarna var klara i slutet av maj. Utlåtandet säger inte exakt hur gammal en person är, utan är en bedömning om personen är över eller under 18 år.³

Samlad information om ensamkommande barn

Migrationsverket har samlat information kring ensamkommande barn på sin hemsida. Där finns bland annat information kring åldersbedömningar, asylprocessen och vem som ansvarar för vad kring ensamkommande.⁴

Nyanlända barn, unga och vuxna

Rätt att fullfölja introduktionsprogram i gymnasieskolan efter flytt till annan kommun

Den 18 maj beslutade regeringen om en proposition med förslag om att förtydliga skollagen gällande elevens rätt att fullfölja ett introduktionsprogram i gymnasieskolan efter flytt till en annan kommun. Gymnasieutredningen (SOU 2016:77) har belyst att det finns en otydlighet i skollagen när det är fråga om elevens rätt att fullfölja ett introduktionsprogram efter flytt till en annan kommun. I propositionen föreslås en ändring i skollagen som förtydligar denna rätt. Rätten avser såväl det påbörjade introduktionsprogrammet som ett annat introduktionsprogram i den nya hemkommunens gymnasieskola och, under vissa förutsättningar, i en fristående gymnasieskola.⁵ Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 november 2017.

---

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2017/andelenensamkommandeflickorochyngrebarnokar>

² <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20653/2017-6-15.pdf>

³ <https://www.rm.v.se/aktuellt/de-forsta-medicinska-aldersbedomningarna-klara/>

⁴ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Aktuella-fragor/Ensamkommande-barn.html>

⁵ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2017/05/prop.-201617190/>

Utbildningsplikt för nyanlända

En utbildningsplikt ska ses över för personer som kommer till Sverige senare i livet och som inte uppnått grundskolekompetens. Utbildningsplikten ska syfta till att ge nyanlända med låg utbildning vissa grundläggande kunskaper. Den kommunala vuxenutbildningens förmåga att möta behov och förutsättningar hos framför allt nyanlända med kort utbildning ska nu ses över. Skolverket har med anledning av detta fått följande uppdrag

- Se över om innehållet i kursplanerna och kursutbudet inom komvux på grundläggande nivå motsvarar de behov och förutsättningar som finns hos framför allt nyanlända med kort utbildning samt att se över om dagens kursutbud bör ändras eller kompletteras med en eller flera nya kurser och i så fall hur.
- Ta fram ett stödmaterial som visar hur kommunerna kan kombinera sfi med andra delar av den kommunala vuxenutbildningen för nyanlända med kort utbildning. Detta för att kommunerna på kort sikt ska ges stöd i hur den nuvarande utbildningen på grundläggande nivå i komvux kan anpassas till nyanlända elevers behov och förutsättningar.
- Se över om det finns behov av ett kartläggningsmaterial för bedömning av vuxna nyanländas kunskaper.

Uppdragen om stöd- och kartläggningsmaterial ska redovisas senast den 9 november 2017. Om behov av kartläggningsmaterial konstateras ska ett sådant tas fram och finnas tillgängligt för kommunerna senast den 1 juli 2018. Uppdraget om att se över innehåll i kursplaner och kursutbud ska redovisas senast den 22 februari 2018.⁶

Fler nyanlända elever ska nå behörighet till gymnasieskolan

Utredningen om elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser presenterade den 7 juni sitt betänkande *Fler nyanlända elever ska uppnå behörighet till gymnasiet, SOU 2017:54*.

Utredningen har bland annat haft i uppdrag att

- analysera och exemplifiera, utifrån forskning och beprövad erfarenhet, hur undervisningen i grundskolan kan organiseras för att möta behov och förutsättningar hos elever med kort skolbakgrund och som kommer till Sverige i grundskolans senare år
- utreda hur elever som har en god skolunderbyggnad men som är nybörjare i svenska kan ges bättre förutsättningar att uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program
- utreda hur den individuella kunskapsutvecklingen kan synliggöras när kunskapsnivån ännu inte motsvarar ett godkänt betyg
- analysera hur nyanlända elevers skolgång kan präglas av kontinuitet även om de flyttar mellan olika boenden och därför placeras i olika skolor eller hos olika huvudmän
- analysera hur övergången från olika huvudmän och skolor kan förbättras för de elever som flyttar

Utredningen föreslår bland annat följande

- Statsbidrag för lovskola ska även i fortsättningen utgå till huvudmän som anordnar lovskola för elever i årskurs 8 eller 9 i grundskolan som deltar i undervisning i anslutning till att någon av dessa årskurser avslutas (sommarlovet)

---

⁶ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/06/utbildningsplikt-for-nyanlanda/> samt Regeringens presskonferens: <http://www.regeringen.se/>

- Rektorn ska, om det finns särskilda skäl, få fatta beslut om anpassad timplan för en nyanländ elev som har tagits emot i det svenska skolväsendet i årskurs 7–9 i grundskolan eller i årskurs 8–10 i specialskolan
- En nyanländ elev som mottas i det svenska skolväsendet i årskurs 7–9 i grundskolan och grundsärskolan samt i årskurs 8–10 i specialskolan och vars kunskaper har bedömts, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt
- För en nyanländ elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan som inte uppnår kraven för betyget E, ska terminsbetyg inte sättas i ämnet. I stället ska läraren ge eleven ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven för ämnet.
- Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett generellt bedömningsstöd m.m.
- En särskild utredare ska tillsättas för att göra en bred översyn av ämnena svenska och svenska som andraspråk inom den obligatoriska skolan, gymnasie- och gymnasiesärskolan samt den kommunala vuxenutbildningen i syfte att säkerställa att alla elevgruppers behov av svenskundervisning tillgodoses
- Huvudmannen ska vara skyldig att erbjuda modersmålsundervisning till ensamkommande elever i de obligatoriska skolformerna och gymnasie- och gymnasiesärskolan, om de har ett annat modersmål än svenska, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet
- För nyanlända elever som påbörjar sin skolgång i Sverige i årskurs 7–9 i grundskolan och 8–10 i specialskolan och vars kunskaper har bedömts, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet inom det svenska skolväsendet
- Om huvudmannen för utbildningen finner att det finns synnerliga skäl, får ungdomar som inte har godkänt i svenska eller svenska som andraspråk, men som i övrigt uppfyller behörighetskraven, tas emot på programinriktat individuellt val
- Yrkesintroduktion och individuellt alternativ ska stå öppna för de nyanlända ungdomar som har tillräckliga språkkunskaper för att tillgodogöra sig utbildningen och som har behov av att gå ett annat introduktionsprogram än språkin introduktion⁷

Snabbspåret för förskollärare och lärare

Under 2016 startade snabbspåret för nyanlända förskollärare och lärare vid totalt sex olika lärosäten runt om i Sverige. Snabbspårsutbildningen omfattar 26 veckor under vilka deltagarna får en introduktion till det svenska skolsystemet och läraryrket i Sverige och en individuell kartläggning av vad var och en behöver för att nå målet om legitimation. Teoretiska delar kompletteras med arbetsplatsförlagt lärande. Efter genomförd snabbspårsutbildning ser det olika ut när det gäller hur mycket kompletterande utbildning som de måste delta i för att bli färdiga lärare.^{8 9}

⁷ <http://www.regeringen.se/49c292/contentassets/07b765bfe914435eae8f5a4b64308821/fler-nyanlanda-elever-ska-uppna-behorighet-till-gymnasiet-sou-201754.pdf>

⁸ <http://skolvarlden.se/artiklar/hinder-pa-vagen-i-snabbsparet>

⁹ <http://skolvarlden.se/artiklar/spraket-placerar-deltagarna-i-tomrummet>

Pilotförsök med sommarskola för nyanlända, Göteborgs universitet

Den 12-16 juni 2017 genomfördes ett pilotförsök med sommarskola för nyanlända. Sommarskolan arrangeras i samarbete med Arbetsförmedlingen. Målgrupp är nyanlända med flyktingbakgrund som

- Är mellan 18-30 år
- Är inskrivna på Arbetsförmedlingen Etablering och har börjat/ska påbörja en etableringsplan
- Är intresserade av att påbörja universitetsstudier eller vill återuppta studier de tvingats avbryta
- Eller behöver komplettera sin utbildning för att komma snabbare i jobb
- Har relevanta språkkunskaper för att kunna delta¹⁰

Nya regler om uppehållstillstånd för gymnasiestudier

Den 1 juni trädde nya regler kring uppehållstillstånd för gymnasiestudier i kraft. Migrationsverket, som kommer att pröva ansökningar om uppehållstillstånd enligt det nya regelverket, har tagit fram en del information gällande den nya s.k. gymnasielagen. På Migrationsverkets hemsida har Vanliga frågor och svar samlats.¹¹ Även SKL har tagit fram motsvarande information.¹²

Ändringar i kommunersättningsförordningen gällande nyanlända ungdomar som studerar på gymnasienivå

Regeringen har beslutat att kommunersättningsförordningen ska ändras så att kommuner och landsting kompenseras även för ungdomar som får uppehållstillstånd på grund av gymnasiestudier. Ändringen träder i kraft den 15 juli 2017 och föreslås gälla för dem som har beviljats uppehållstillstånd från och med den 1 juni 2017.¹³

Skyldighet att erbjuda lovskola för elever i grundskolan

Riksdagen har nu fattat beslut som innebär en skyldighet för huvudmän att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov. Av den proposition som föregick beslutet framgår bland annat att lovskolan kan utgöra ett viktigt komplement för nyanlända elever då de genom lovskolan ges utökade möjligheter att bl.a. utveckla sina färdigheter i det svenska språket.

Lagändringarna börjar gälla den 1 augusti 2017.¹⁴

Nyanlända elever byter skola i syfte att lära sig bättre svenska

I Blekinge har många nyanlända elever valt att byta skola utifrån var de tror att de har bäst chans att lära sig språket. Flera ungdomar busspendlar till andra skolor dagligen för att träffa och studera med svenskar och prata svenska.¹⁵

---

¹⁰ <http://www.gu.se/omuniversitetet/aktuellt/nyheter/detalj//pilotforsok-med-sommarskola-for-nyanlanda.cid1470567>

¹¹ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Aktuella-fragor/Gymnasielagen.html>

¹² <https://skl.se/integrationsocialomsorg/asylochflyktingmottagandeintegration/utbildning/nyaregleromuppehallstillstandforstudier.12283.html>

¹³ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/05/andringar-i-kommunersattningsforordningen-gallande-nyanlanda-ungdomar-som-studerar-pa-gymnasieniva/>

¹⁴ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/en-skyldighet-att-erbjuda-lovskola_H401UbU22

¹⁵ <http://skolvarlden.se/artiklar/fler-nyanlanda-byter-skola-att-lara-sig-battre-svenska>

Lagändring gällande ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

Personer som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd innan det tidsbegränsade tillståndet löper ut ska inte behöva återgå till mottagandesystemet hos Migrationsverket om myndigheten inte har hunnit pröva ansökan i tid. I det fallet ska man inte heller återgå till en mer begränsad rätt till vård. Den som har ansökt om fortsatt uppehållstillstånd i tid ska också kunna behålla förmåner och insatser som till exempel föräldrapenning eller studiestöd.

Syftet med förändringarna är att undvika att personer som har börjat etablera sig i samhället i stället måste återgå till mottagandesystemet för att deras ansökan om nytt uppehållstillstånd inte har hunnit prövas innan det tidigare uppehållstillståndet upphörde.

Den 14 juni ska riksdagen ja till regeringens förslag. Lagändringarna ska börja gälla 1 augusti 2017.¹⁶

Preliminär fördelning av välfärdsmiljarder 2018

Den 5 juni redovisade Finansdepartementet en preliminär fördelning av 7 av de 10 välfärdsmiljarderna till kommunerna och landstingen 2018 som fördelas med hänsyn till flyktingmottagandet.

Fördelningen baseras på antalet asylsökande i maj 2017 och antalet kommunmottagna 2013 - 2017.

De 3 miljarder kronor som återstår av välfärdsmiljarderna fördelas via anslaget för kommunalekonomisk utjämning med ett enhetligt belopp per invånare. Den definitiva fördelningen av de 7 miljarderna som fördelas med hänsyn till flyktingmottagandet kommer att redovisas i september i samband med att budgetpropositionen för 2018 presenteras. Fördelningen fastställs formellt av regeringen i december efter att riksdagen behandlat budgetpropositionen för 2018.¹⁷

Hearing kring DUAs delbetänkande *Uppdrag: Samverkan*

Den 22 maj genomfördes en hearing kring Delegationen för unga och nyanlända till arbetes delbetänkande *Uppdrag: Samverkan – Steg på vägen mot fördjupad lokal samverkan för unga arbetslösa, SOU 2017:19*.¹⁸ Delegationens delbetänkande innehåller olika förslag för att underlätta etableringen för unga nyanlända och andra grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Via regeringens hemsida kan man ta del av en webbsändning av hearingen.¹⁹

Webbsändningar kring Agenda för integration samt den sociala barn- och ungdomsvården, SKL

SKL har publicerat ett antal korta seminarier kring Agenda för integration. Där behandlas exempelvis de nya reglerna kring uppehållstillstånd för gymnasiestudier. De finns att ta del av på SKLs hemsida.²⁰ Här kan man även ta del av webbsändningar kring den sociala barn- och ungdomsvården med fokus på bland annat ensamkommande barn och unga.²¹

¹⁶ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/ett-sammanhallet-mottagande-med-tidsbegransade_H401SfU25

¹⁷ <http://www.regeringen.se/49c291/globalassets/regeringen/dokument/finansdepartementet/pdf/2017/valfardsmiljarder/preliminar-fordelning-av-valfardsmiljarderna-2018-till-kommuner.pdf>

¹⁸ <http://www.regeringen.se/49343c/contentassets/d22e999adfad4c0aaa313fef7af4f22e/uppdrag-samverkan---steg-pa-vagen-mot-fordjupad-lokal-samverkan-for-unga-arbetslosa-sou-201719>

¹⁹ <http://www.regeringen.se/artiklar/2017/05/hearing-om-ungas-vag-in-pa-arbetsmarknaden/>

²⁰ <http://play.skl.se/video/agenda-for-integration-9-juni-2017-09-jun-09-59-10-59>

²¹ <http://play.skl.se/video/webbsandning-om-den-sociala-barn-och-ungdomsvarden-29-maj-2017-29-maj-09-59-10-59?html5=0>

Uppdrag till Vetenskapsrådet att inrätta nationellt forskningsprogram om migration och integration

Forskningsprogrammet ska belysa alla aspekter av migration och integration, öka kunskapen om förutsättningarna för att skapa inkluderande samhällen och omfatta forskning om både kortsiktiga och långsiktiga orsaker till och konsekvenser av migration, t.ex. ekonomiska, demografiska och sociala aspekter.²²

Traumacenter för nyanlända och asylsökande

Stiftelsen Vårsta Diakoni har beviljats medel för att utveckla ett traumacenter för nyanlända och asylsökande i Härnösand. Förutom att bygga upp och utveckla ett traumacenter ska medlen användas till att utbilda och handleda personal som möter målgruppen i sitt arbete. Projektet beräknas pågå mellan 2017-2020.²³

Ny utredare i Mottagandeutredningen

Utredningen syftar till att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Utredningsarbetet har riktat in sig på ett kommunalt mottagningssystem, men det är angeläget att även belysa förutsättningar för ett statligt mottagningssystem. Då utredningen befinner sig i en ny fas har bedömningen gjorts att Martin Olauzon ska ansvara för att slutföra utredningen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 oktober 2017.²⁴

Tilläggsdirektiv till Mottagandeutredningen

Mottagandeutredningen har fått ett utökat uppdrag att bland annat tydliggöra den enskildes ansvar att delta i insatser under asyltiden. Utgångspunkten bör vara att dagersättningen ska sättas ned vid frånvaro. Utredningen ska även titta på om dagersättningen ska kunna sättas ned vid misskötsamhet från den asylsökandes sida eller vid agerande som försvårar mottagandet.²⁵

Mässa för nyanlända tjejer

Den 12 maj anordnade KFUM en mässa för nyanlända tjejer. Mässan var en del av projektet Interact där syftet är att stötta nyanlända tjejer inom frågor såsom arbetsmarknad och utbildning.²⁶

Praktik inom introduktionsprogram, Alströmergymnasiet

Alströmergymnasiet i Alingsås har en välfungerande struktur i syfte att ordna praktik för nyanlända elever inom ramen för introduktionsprogrammen. Alströmergymnasiet hade under våren bland annat hand om ca 130 - 140 ensamkommande ungdomar i åldrarna 16-20 år. Till hösten kommer det att vara cirka 100 ensamkommande ungdomar som deltar i gymnasieskolans utbildningar.²⁷

---

²² <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2017/06/uppdrag-att-inratta-nationella-forskningsprogram-inom-antibiotikaresistens-samt-inom-migration-och-integration/>

²³ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/06/regeringen-stodjer-traumacenter-for-nyanlanda-och-asylsokande/>

²⁴ <http://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/martin-olauzon-ny-utredare-i-mottagandeutredningen/>

²⁵ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/05/tillaggsdirektiv-till-mottagandeutredningen-tydliggor-den-enskildes-ansvar-att-delta-i-insatser-under-asytiden/>

²⁶ <http://www.gp.se/nyheter/göteborg/mässa-öppnar-dörrar-för-nyanlända-tjejer-1.4280206>

²⁷ <http://www.alingsastidning.se/2017/05/sa-lyckas-skolan-ge-nyanlanda-praktik/>

Mentorprogrammet Vägvisaren, Göteborgs stad

Som nyanländ kan man genom programmet Vägvisaren få en egen mentor som har kunskaper och erfarenheter av det som man är intresserad av. Programmet är frivilligt och målet är att deltagarna ska hitta vägen vidare till det som man vill arbeta med.²⁸

Förändringar avseende möjligheten att få fram boenden vid omfattande tillströmning av asylsökande

I en proposition föreslås förändringar i syfte att göra det lättare att snabbt få fram boenden vid omfattande tillströmning av asylsökande. Förslagen innebär bland annat att regeringen ges möjlighet att meddela undantag i plan- och bygglagen om tillströmningen av asylsökande har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande. Möjligheten att meddela undantag gäller exempelvis bestämmelser om bygglov, rivningslov och marklov. De ska endast gälla ändringar av befintliga byggnader eller nybyggnad av enkla byggnader. Undantagen ska gälla under högst tre år.²⁹

Nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet

I Omvärldsbevakning nr. 7 berördes regeringens förslag gällande att reglerna för vissa nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet ska bli mer lika de regler som gäller för övriga arbetssökande. Syftet med det nya regelverket är att minska onödig administration och skapa förutsättningar för ökad flexibilitet och effektivitet i etableringen. Riksdagen sa den 20 juni ja till regeringens förslag. Det innebär bland annat att

- nyanlända ska ha en individuell handlingsplan liksom övriga arbetssökande och anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program, istället för att ha rätt till en etableringsplan
- den som inte deltar i insatserna kan varnas eller stängas av från rätt till ersättning
- handläggningen av etableringsersättningen flyttas från Arbetsförmedlingen till Försäkringskassan.

Ändringarna börjar gälla den 1 januari 2018.³⁰

Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn

Den 31 maj sa riksdagen ja till regeringens förslag om att rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn anpassas efter barnets ålder. Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2017.³¹

---

²⁸ http://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/integrationscentrum---motesplats-kring-ny-i-sverige/mentorprogram-vagvisaren/!ut/p/z1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziTYzcDQy9TAy9DclMXQwcQzxD3UNDnYx8Q0z1w8EKAgxdHA1NQAo8DN0MHANdzfyDXE0MDHxM9aOI0W-AAhwNnIKMnlwNDNz9jYjTj0dBF1bxyBbpF-SGhoY6KioCADk5p7Q!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

²⁹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/05/lattare-att-fa-fram-boenden-vid-omfattande-tillstromning-av-asylsokande/>

³⁰ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/ett-nytt-regelverk-for-nyanlanda-invandrades_H401AU15

³¹ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/begransningar-i-foraldrapenningen-for-foraldrar_H401SfU23

Uppdrag att fördela medel till utbildningar för asylsökande och nyanlända med hälso- och sjukvårdsutbildning

Regeringen ger Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att fördela medel till projekt som anordnar utbildningar i svenska språket samt teoretisk och praktisk medicin för asylsökande och nyanlända med hälso- och sjukvårdsutbildning från land utanför EU/EES eller Schweiz. Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet senast den 1 september 2018.³²

Statistik 2016 samt januari-maj 2017³³

Ensamkommande barn och unga

Sverige

Under år 2016 ansökte 2 199 ensamkommande barn om asyl i Sverige. De flesta av dessa barn, ca 88,5 %, var i åldern 13-17 år. Under januari-maj 2017 har 494 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige varav ca 85 % var i åldern 13 - 17 år och ca 23 % var flickor.

Den 1 juni var 18 105 asylsökande ensamkommande barn inskrivna hos Migrationsverket vilket motsvarar en minskning i antal med 1 017 barn sedan den 1 maj. Ca 81 % av dessa barn kommer från Afghanistan (medborgarskap).

Göteborgsregionen

Under år 2016 anvisades 259 ensamkommande barn till kommunerna inom GR vilket kan jämföras med år 2015 då 2 961 ensamkommande barn anvisades till GR-kommunerna. Eftersom anvisningskommun kan placera ensamkommande barn i boende i annan kommun kan det faktiska antalet som bor/stadigvarande vistas i kommunerna inom GR vara ett annat.

Till och med vecka 25 i år har 60 ensamkommande barn anvisats till kommunerna inom GR.

Asylsökande barn och vuxna

Under år 2016 ansökte totalt 10 909 barn om asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn. Under januari-maj 2017 har 3 133 barn sökt asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn. Av dessa var alltså 494 barn ensamkommande.

Under år 2016 ansökte totalt 28 939 personer (vuxna och barn) om asyl i Sverige. Under januari-maj 2017 har 9 055 personer (vuxna och barn) sökt asyl i Sverige. De största länderna räknat i antal asylsökande under denna period var, liksom tidigare, Syrien, Afghanistan och Irak.

Rapporter och material

Skolverkets lägesbedömning 2017

Skolverket pekar i sin lägesbedömning bland annat på skolans förmåga att möta nyanlända elever som ett av fyra huvudsakliga utvecklingsområden. Inom detta område konstateras bland annat att många huvudmän har svårt att tillgodose elevernas behov av studiehandledning på modersmålet samt att

---

³² <http://www.regeringen.se/49f006/contentassets/a540ca211fdc45d688d659b746546a78/uppdrag-att-fordela-meddel-till-utbildningar-for-asylsokande-och-nyanlanda-med-halso-och-sjukvardsutbildning.pdf>

³³ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Aktuell-statistik.html>

studiehandledningen ofta är underdimensionerad och utgår från organisatoriska förutsättningar istället för elevernas behov. Vidare gör Skolverket följande bedömningar.

- Huvudmän och rektorer måste i högre grad säkerställa att nyanlända elever får fortsätta att utveckla sina ämneskunskaper, att nyanlända elevers behov av studie- och yrkesvägledning av god kvalitet tillgodoses samt säkerställa att nyanlända elevers utbildning inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet
- Huvudmän för introduktionsprogrammet språkintröduktion måste i högre grad säkerställa att en plan för utbildningen upprättas och följs. De måste också i högre grad säkerställa att utbildningen utformas utifrån elevernas behov.
- Regeringen bör överväga att revidera regleringen om språkintröduktion, exempelvis genom att tillföra bestämmelser om kartläggning av elevernas kunskaper och tillgång till undervisning i andra ämnen än svenska.³⁴

Riksrevisionen har granskat ersättningsystemet för mottagande av asylsökande och nyanlända

I maj 2017 publicerade Riksrevisionen en granskningsrapport där de bland annat konstaterar att statens system för att ersätta kommunerna för kostnader för mottagandet av asylsökande och nyanlända är dyrt, omodernt och onödigt krångligt. Riksrevisionen föreslår att systemet förenklas, förtydligas och att kostnaderna följs upp.³⁵

Ankomst och härkomst – rapport om skolresultat och bakgrund

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) presenterade i maj en rapport med fokus på skillnaderna i studieresultat, det så kallade studiegapet, mellan inrikes och utrikes födda elever.³⁶ Analysen avser dels hur gapet i årskurs 9 utvecklats över tid (1988–2014), dels gapets förändring mellan årskurs 6 och 9 baserat på resultaten från kunskapsprov och nationella prov. Författarna försöker också identifiera vilka faktorer som förklarar studiegapets storlek och utveckling. Enligt rapporten har andelen elever som kommit till Sverige efter sju års ålder och uppnått godkända resultat fallit kraftigt sedan 1998.

Regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 - beredskap och hantering, Skr. 2016/17:206

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och slutsatser som framgår av Riksrevisionens rapport *Lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och planering (RiR 2017:4)*. I rapporten beskrivs Riksrevisionens granskning av om Migrationsverket, övriga ansvariga myndigheter och regeringen hade beredskap för en situation med många asylsökande och hur situationen hanterades.³⁷

³⁴ https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3786.pdf%3Fk%3D3786

³⁵ <http://www.riksrevisionen.se/sv/OM-RIKSREVISIONEN/Pressrum1/Nyheter1/2017/Riksrevisionen-kritiserar-ersattningssystemet-for-mottagande-av-asylsokande-och-nyanlanda/>

³⁶ <http://eso.expertgrupp.se/rapporter/skolresultat-och-bakgrund/>

³⁷ <http://www.regeringen.se/49c8c5/contentassets/d5a48f2fcc3d40c78794544d00f0f883/161720601webb.pdf>

Aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen

HVB-placerade elevers utbildning i kommunala grundskolor

Syftet med den riktade tillsynen är att granska om HVB-placerade elever får sin rätt till utbildning i kommunala grundskolor tillgodosedd. Tillsynen genomfördes 2016. Resultaten speglar främst utbildningssituationen för elever placerade vid HVB som också är nyanlända eftersom gruppen HVB-placerade elever då dominerades av ensamkommande barn och ungdomar. Resultaten visar i korthet att

- Nyanlända elever som bor på HVB många gånger möts på liknande sätt som Skolinspektionen nyligen har uppmärksammat i andra granskningar av nyanlända elevers skolsituation. Mottagandet i skolan fungerar inledningsvis relativt väl, men skolorna har problem att ta tillvara och sprida resultat av kartläggningar. De individuella behoven för enskilda elever synliggörs inte tillräckligt och de studieupplägg som erbjuds är många gånger anpassade för grupper. Schematekniska förutsättningar och lärartillgång styr i praktiken vilket studieupplägg som elever ges.
- Skolor kan ha svårt att skaffa sig en sammanhållen bild av HVB-placerade nyanlända elevers skolhistorik.
- Elevhälsan nyttjas i låg grad i arbetet, exempelvis när det gäller att utreda nyanlända elevers behov av särskilt stöd.³⁸

Lärrresurser – att verka för likvärdighet i utbildningen

Skolinspektionen granskat hur huvudmän och rektorer verkar för en tillgång till lärrresurser i grundskolan som stödjer likvärdighet. Granskningen har genomförts i kommuner där det finns skolegregation avseende elevernas bakgrund. Skolinspektionen gör utifrån kvalitetsgranskningen bedömningen att huvudmännen främst behöver utveckla arbetet med fördelning av lärrresurser inom följande områden:

- I högre grad utveckla strategier för att öka förutsättningarna för rektorer i skolor med svåra förutsättningar att attrahera och behålla behöriga och erfarna lärare. Detta kan ske genom aktiva insatser som att stimulera lärare att söka till vissa skolor.
- Utveckla arbetet med att planera lärrresurser så att till exempel förstelärartjänster i högre grad fördelas utifrån elevernas förutsättningar och behov.
- I dialog med rektorerna aktivt följa upp hur tilldelade resurser, inklusive lärrresurser, används och hur denna användning påverkar elevernas utveckling och lärande.³⁹

Forskning

Utlandsfödd och överutbildad

En avhandling av Andrea Dunlavy, framlagd i maj 2017, i visar att fel matchning mellan utbildningsnivå och arbete kan vara en viktig arbetsrelaterad orsak till sämre hälsa bland utlandsfödda arbetstagare. För vissa grupper med en högre utbildning än vad deras arbete kräver finns det en koppling mellan dålig självskattad hälsa, särskilt bland män och kvinnor från länder utanför Västeuropa. Studien visar

---

³⁸ https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/riktade-tillsyner/2017/hvb/rapport_hvb_skolinspektionen_23maj2017.pdf

³⁹ https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2017/lararresurser/lararresurser_skolinspektionen_kvalitetsgranskning_2017_juni.pdf

att en del överutbildade arbetstagare födda utomlands är mer benägna att rapportera dålig hälsa jämfört med svenskfödda arbetstagare som inte är överutbildade.⁴⁰

Nyanlända elever bättre i matte än de elever som invandrat tidigare

Nyanlända elever har lägre andel matematiska fel på prov i årskurs 9 än elever som invandrat i tidiga skolår. En nyligen presenterad avhandling i didaktik vid Stockholms universitet kastar ljus på andraspråkares kunskapsutveckling och behovet av särskilt stöd skolan. Jöran Petersson konstaterar att slutbetyget generellt sett sjunker ju närmare årskurs 9 de invandrade eleverna kommer men att de lyckas ganska bra i matematik.⁴¹

Höga ambitioner hos somaliska flickor

Gunnel Mohme, Stockholms universitet, har studerat hur flickor med somalisk härkomst konstruerar sin barndom. Studien omfattar även varför flickornas föräldrar valt muslimsk skola för dem samt om deras transnationella praktiker, hur de har kontakt med sin släkt och sin bakgrund.⁴²

Ingen konflikt mellan kulturell identifikation med föräldrars hemländer och Sverige

En nyligen presenterad studie vid Stockholms universitet visar att unga med utländsk bakgrund som identifierar sig med föräldrarnas kultur är mer benägna att känna sig integrerade i den svenska majoritetskulturen. Studien har undersökt unga med iransk respektive ex-jugoslavisk bakgrund. Det finns ingen konflikt mellan att identifiera sig med sina föräldrars hemländer och Sverige. Snarare finns en svag tendens till att ju starkare identifikation du har med dina föräldrars hemland, desto starkare identifikation har du också med Sverige. Studien visar också att sämre socio-ekonomiska förutsättningar som exempelvis sämre jobb eller lägre inkomst, gör att unga tappar sin kulturella identitet både vad gäller ursprungs- och majoritetskultur. På motsvarande sätt lyckas mer privilegierade unga ha en fot i båda kulturerna.⁴³

---

⁴⁰ <http://www.sociology.su.se/om-oss/nyheter/att-vara-%C3%B6verutbildad-och-utlandsf%C3%B6dd-kan-leda-till-s%C3%A4mre-h%C3%A4lsa-1.337222>

⁴¹ <http://www.forskning.se/2017/04/28/nyanlanda-elever-battre-i-matte-an-de-som-invandrat-tidigare/>

⁴² <http://www.buv.su.se/om-oss/evenemang/disputationer/disputation-somaliesvenska-flickors-konstruktion-av-barndom-1.283505>

⁴³ <http://www.sociology.su.se/om-oss/nyheter/ingen-konflikt-mellan-kulturell-identifikation-med-f%C3%B6r%C3%A4ldrars-heml%C3%A4nder-och-sverige-1.338917>